

ONLINE
BIJBELSTUDIE
VOOR JONGEREN

DL 2

Vierhonderd jaar geleden vergaderde de synode in Dordrecht. Je weet inmiddels wat een synode is: een vergadering waarop afgevaardigden uit alle kerken van een kerkverband bij elkaar komen. In de Gereformeerde Kerken ziet dat er zo uit:

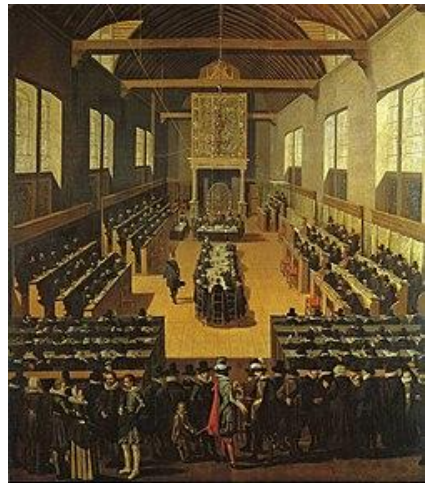
kerkenraad
classis
particuliere synode
generale synode

internationaal

Nu zijn er op zo'n synode vaak ook afgevaardigden uit buitenlandse kerken. De kerk van de Here Jezus is wereldwijd. Daarom zoeken de kerken contact met kerken in andere landen. Ze gaan daar een zogeheten zusterkerkrelatie mee aan, als blijkt dat kerken in het buitenland op precies dezelfde manier kerk willen zijn als zij. Wij hebben als GKN een zusterkerkrelatie met de SERK. En we hebben contacten met kerken in Canada, Zuid-Afrika, Australië en Engeland. Het is mooi om te zien hoe de Here Jezus ook geloof in andere landen geeft.

Ook op die synode in Dordrecht waren afgevaardigden uit het buitenland. Zij waren daar niet

alleen op bezoek. Ze mochten ook mee vergaderen. Dat geldt vooral de Dordtse Leerregels. In de voorbespreking werden de buitenlandse kerken steeds weer gevraagd mee te doen. Zo is er eigenlijk een echt oecumenische (= wereldwijde) en internationale belijdenis ontstaan.

Juist dat internationale willen we in deze schets wat meer aandacht geven. We gaan er samen eens op letten in welke tijd die synode nu eigenlijk bij elkaar kwam. We hebben een klein stukje geschiedenis nodig om dat te begrijpen.

De Reformatie

De synode in Dordrecht kwam bij elkaar in een tijd, die je een soort adempauze kunt noemen.

Overal in Europa was het in de eeuw voor de synode erg onrustig geweest. Dat was het gevolg van De Reformatie.

Je weet, dat Maarten Luther in 1517 (een eeuw eerder!) allerlei kritische vragen stelde aan de Rooms Katholieke Kerk. Met de bijbel in de hand viel Luther de leer van de goede werken aan, de onfeilbaarheid van de paus, de macht van de priesters en een heleboel meer. Heel veel mensen hechtten waarde aan wat Luther zei en schreef. In deze man uit Wittenberg gaf de HERE ons als kerken iemand, die ons weer bij de bijbel terugbracht. Niet de kerk offert

voor onze zonden; niet van de priester krijg ik vergeving door er hard voor te werken. Ik mag Gods kind zijn, alleen door genade, alleen door geloof. Dat blijde nieuws werd steeds weer doorverteld. Niet alleen in Duitsland. Ook in Zwitserland, Frankrijk, Engeland en Nederland. Overal kreeg De Reformatie navolging.

Politiek

Nu was het in die tijd zo, dat de kerk en de politiek heel veel met elkaar te maken hadden en veel invloed op elkaar hadden. Veel van wat keizers en koningen in die dagen deden, had de goedkeuring en de instemming van de paus in Rome nodig. Aan de andere kant kon de paus ook niet veel beginnen, als de legers van de keizers en koningen hem en de kerk niet ondersteunden.

Bovendien stonden veel bisschoppen niet alleen aan het hoofd van een kerkelijk gebied, maar regeerden ze dat gebied ook politiek. Terwijl omgekeerd hooggeplaatste mensen een kerkelijk ambt kregen of kochten, waardoor ze ook inkomsten kregen uit kerkelijke goederen. Kortom, het leven van die tijd was een periode waarin kerk en politiek samen opgingen. En als we kerk

zeggen, dan zeggen we in die tijd: Rooms Katholieke Kerk.

Onrust

Je begrijpt wel, dat de RKK heel ongerust werd toen bleek, dat de leer van Luther en later

Calvijn zoveel volgelingen kreeg. Zowel de kerk als de politiek deden er daarom alles aan om de invloed van De Reformatie terug te dringen. Desnoods met geweld. In veel van de genoemde landen werden de aanhangers van De Reformatie vervolgd en braken er van tijd tot tijd echte godsdienstoorlogen uit. We gaan

aan de andere landen nu voorbij en richten ons op Nederland.

Nederland

In die tijd werden de lage landen bij de zee geregeerd door een keizer, keizer Karel V. Deze man regeerde niet alleen over ons land. Hij was keizer van een groot rijk:

Karel V was overtuigd katholiek, hielp de paus waar hij maar kon en was vastbesloten zich tegen De Reformatie te verzetten.

Toen hij in 1558 stierf was ook Nederland nog Rooms. Omdat

in Duitsland de keizer werd gekozen, werd zijn zoon Filips II alleen koning over de gebieden in Spanje, Portugal, Italië en de Nederlanden.

Ook deze zoon, Filips II, wilde zijn onderdanen als trouwe leden van de Rooms Katholieke Kerk zien. Zijn maatregelen tegen de aanhangers van De Reformatie riepen groot verzet op. Er brak een opstand uit, die vanaf 1568 de vorm van een echte oorlog kreeg. Deze oorlog zou tachtig jaar duren (1568-1648) en was vooral begonnen om godsdienstvrijheid af te dwingen. In ons land denken we daarbij dankbaar aan het huis van Oranje, dat onder leiding van Willem (de 'vader des

vaderlands') zoveel heeft betekend.

Tachtigjarige oorlog

In de tachtigjarige oorlog is ons land eigenlijk tot de eenheid gegroeid die we vandaag nog kennen. De verschillende provincies (staten) verbonden zich aan en met elkaar om samen tegen de Spaanse onderdrukking te vechten. Die eenheid zie je terug in de vorming van een republiek: De republiek van de zeven verenigde Nederlanden. Het leger stond onder bevel van een stadhouder. Het politieke bestuur werd uitgevoerd door de staten zelf, onder leiding van de secretaris van de staat Holland.

Het gaat nu niet om die tachtigjarige oorlog zelf. Het gaat er om een goed beeld te krijgen van de tijd waarin de synode in Dordrecht bij elkaar kwam. Het was oorlogstijd. In de afgelopen vijftig jaar was er hard gevochten en waren er grote verliezen geweest. In het Zuiden waren delen van ons land nog Rooms Katholiek, terwijl het Noorden inmiddels vrij van Spanje was. Dat deel kan op adem komen. Vooral, omdat er een wapenstilstand is gesloten.

Twaalfjarig bestand

Het kwam alle partijen goed uit om af te spreken de wapens voor een tijd neer te leggen. We noemen die wapenstilstand het “twaalfjarig bestand” omdat deze periode duurde van 1609 – 1621. Precies twaalf jaar dus. Ook voor Spanje was deze adempauze welkom. De oorlog had iedereen veel gekost.

Wie er minder blij mee was, was Maurits van Oranje, de zoon van de bekende Willem. Zijn vader was in 1584 vermoord. De moordenaar werkte in opdracht van het Rooms Katholieke Spanje. Maar Willem had behalve zijn leven ook zijn geld en verdere bezittingen voor de goede zaak over gehad. Zou nu, terwijl Spanje zwak stond en de overwinning dichtbij was, een wapenstilstand de Spanjaarden kans geven weer sterker te worden? Maurits dacht daar heel anders over.

Bovendien was het Zuiden van Nederland nog altijd niet helemaal vrij van Spanje en het Rooms Katholicisme. Als bevelhebber van het leger was Maurits er daarom voor om de oorlog met kracht verder te voeren. Alleen, zonder geld en soldaten kon hij niet veel beginnen.

Het geld kreeg hij niet en de kracht van zijn leger werd behoorlijk verminderd. De man die daarvoor zorgde, was de secretaris van de staat Holland. De man dus, die politiek de Republiek leiding gaf. Zijn naam was: Johan van Oldenbarneveld.

Deze raadspensionaris, zoals zijn ambt en titel was, streed er juist voor om de wapens neer te leggen. Hij had vooral oog voor de handel. Hij onderhandelde

met Frankrijk over een handelsakkoord. Ook dat stak Maurits. Want Frankrijk was een katholiek land. Moest de jonge republiek nu met haar vroegere vijand om de tafel? Was dat niet een vorm van landverraad?

Belangrijk

Deze geschiedenis is belangrijk voor het verloop van de Dordtse synode. Het is goed om te weten dat er eindelijk even rust was, na een eeuw van onrust. Het is goed ook, om te weten dat er partijen tegenover elkaar stonden. Niet alleen kerkelijk. Ook politiek. Dat zou in de loop van de jaren op een heftige manier duidelijk worden.

BESPREKING

1. Karel V en Filips II waren onze wettige koning. Mag een volk zich wel verzetten tegen het bevoegd gezag? Waar ligt de grens?
2. Hoe noemen we de volgelingen van De Reformatie in Frankrijk? Wat weet je van hen?
3. De NGB en de HC komen uit 1561 en 1563. Het is de tijd dat de eerste opstanden in Nederland plaatsvinden.
4. Moet de overheid voor de kerk opkomen? Lees art. 36 NGB
5. Aan het slot van artikel 29 NGB staat, dat de ware en valse kerk gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn. Hoe kijk jij daartegen aan? En: hoe zou men dat in de tijd van De Reformatie hebben gezien?
6. Nederland heeft veel aan het huis van Oranje te danken. Geldt dat vandaag nog?